

MHP-reactie op de Blauwdruk Algemene Pensioeninstelling (API)

Op 28 februari jl. hebben de staatssecretaris van SZW en de minister van Financiën de internetconsultatie geopend over de door hen opgestelde Blauwdruk Algemene Pensioeninstelling (API). Partijen worden uitgenodigd commentaar te leveren op de gepresenteerde voorstellen in dit document en om aan te geven welke toegevoegde waarde zij zien voor de API binnen het Nederlandse pensioenstelsel. Voorts wordt verzocht om bij eventuele geconstateerde tekortkomingen alternatieve oplossingen in te brengen. De vakcentrale MHP maakt graag gebruik van de mogelijkheid om te reageren op deze blauwdruk.

Allereerst wordt in het beleidsdocument, dat ten grondslag ligt aan de API, gevraagd of er een meerwaarde wordt gezien voor een API. De MHP beantwoordt deze vraag bevestigend noch ontkennend. Dit omdat zij onvoldoende zicht heeft op de effecten van de API op het pensioenspeelveld en op de effecten voor de arbeidsvoorwaarde pensioen.

De wijze waarop de arbeidsvoorwaarde pensioen wordt uitgevoerd is voor sociale partners en uiteraard ook voor deelnemers en pensioengerechtigden van groot belang. Hierbij staan voor de MHP de basiselementen van collectiviteit, solidariteit en verplichtstelling in de tweede pijler centraal. Het gaat vervolgens om een optimale combinatie van het uitvoerings- en het beleggingsbeleid en de kosten daarvan. Een kwalitatief goede dienstverlening, deskundigheid, transparantie en adequate medezeggenschap tegen acceptabele uitvoeringskosten vormen de hoekstenen van een goede pensioenuitvoering.

De MHP beoordeelt een verruiming van de mogelijkheden ten aanzien van de pensioenuitvoering in beginsel neutraal mits de verruiming niet zal leiden tot het onder druk zetten van de belangrijke elementen van ons stelsel. Wat betreft de blauwdruk van een API kan de MHP op dit moment onvoldoende overzien of de voorgestelde API die verruiming in de praktijk zal bieden. Daarnaast is zij van mening dat er op korte termijn eenvoudigere alternatieven voorhanden zijn. De MHP acht het niet verstandig om snel over te gaan op de introductie van de API als nieuwe vorm voor een pensioenfonds. Hieraan liggen verschillende redenen ten grondslag.

Ten eerste zullen sociale partners en pensioenuitvoerders de komende periode alles in het werk moeten stellen om de op stapel staande wijzigingen op pensioengebied op een zorgvuldige wijze uit te werken en te implementeren. De overgang naar een nieuw pensioencontract, het aanpassen van de governance aan de Wet Versterking Bestuur Pensioenfondsen, de intensivering van de communicatie naar deelnemers en de (mogelijke) wijzigingen in het Witteveenkader zullen van alle partijen de grootst mogelijke inspanningen vergen. De introductie van de API zal binnen de pensioenwereld weer om aanvullende acties vragen, die ten koste kunnen gaan van de zorgvuldigheid ten aanzien van andere, urgentere en noodzakelijke wijzigingen. Het is volgens de MHP overigens niet uitgesloten dat het nieuwe Financieel Toetsingskader, de aanpassingen van de Pensioenwet en een nieuwe governance uiteindelijk van invloed (kunnen) zijn op de definitieve vormgeving van de API. Om deze redenen acht de MHP het verstandiger om de definitieve keuzes ten aanzien van de API pas te maken, als er meer helderheid over deze aanpassingen bestaat.

Ten tweede vraagt de MHP zich af of de voorgenomen vormgeving van de API voldoende is toegesneden op de behoeften die op het gebied van de pensioenuitvoering in ons land bestaan (bij zowel bedrijfstakpensioenfondsen als ondernemingspensioenfondsen).

De toezichteisen waaraan internationaal opererende bedrijven moeten voldoen, worden dusdanig complex, dat de MHP sterk de indruk heeft dat multinationals hier (los van hun eventuele behoefte) geen gebruik van zullen maken. Een behoefte-onderzoek onder deze multinationals zou de MHP dan ook op voorhand wenselijk achten.

Een vermeend voordeel van de API zou de mogelijkheid tot opschaling zijn. Bezien vanuit de bedrijfstakpensioenfondsen berust hun succesformule op drie succesfactoren, te weten de verplichtstelling, hun schaalgrootte en de standaardisatie van de basisregelingen. In het verleden hebben verzekeraars grote problemen gehad met teveel verschillende regelingen. Een aantal bedrijfstakpensioenfondsen hebben een modulaire opbouw aangeboden (o.a. SPF) maar dit bleek te kostbaar. De voordelen van uniformiteit en standaardisatie die per definitie in de API ontbreken, of impliciet als voordeel worden gezien, vergen nader onderzoek. Het schaalvoordeel zou weleens minimaal kunnen worden – immers meerdere regelingen met eigen vermogens(beheer), ALM, indexatiebeleid, communicatie, etc.

Wel constateert de MHP dat kleine fondsen steeds vaker gedwongen zijn tot liquidatie of moeten overstappen naar een (commerciële en vaak dure) verzekeraar, omdat er onvoldoende mogelijkheden bestaan om de regeling voort te zetten of onder te brengen bij een ander pensioenfonds. In bepaalde sectoren ontbreekt bijvoorbeeld een bedrijfstakpensioenfonds.

Zo is het aantal¹ ondernemings- en bedrijfstakpensioenfondsen de afgelopen jaren fors teruggelopen. Volgens de MHP is dit echter relatief eenvoudig op te lossen voor ondernemingspensioenfondsen door de voorwaarden die aan een multi-opf worden gesteld enigszins aan te passen.

Hierbij gaat het specifiek om het loslaten van de governance-eis dat voor alle regelingen per onderneming vertegenwoordigers in het bestuur van een multi-opf zitting moeten hebben, alsmede de voorwaarde dat een (nieuw multi-opf) pensioenfonds langer dan vijf jaar moet bestaan. Het beschikken over een deskundig bestuur met een evenwichtige zetelverdeling tussen werknemers, werkgevers en gepensioneerden is en blijft hierbij voor de MHP wel een primaire voorwaarde. Dit voorgaande vraagt erom dat er vaart wordt gemaakt met de Wet Versterking Bestuur Pensioenfondsen omdat hiermee verplichte vertegenwoordiging in het bestuur in een ander daglicht komt te staan. Met deze geringe aanpassingen aan het multi-opf kan meteen aan de vraag uit de markt worden voldaan, zonder de domeinafbakening te wijzigen en het level playing field aan te tasten. De gedragseffecten van het loslaten van de domeinafbakening bij de introductie van de API brengen mogelijk gedragseffecten met zich mee, waarvan de consequenties nu niet te overzien zijn.

Tot slot roept de vormgeving van de API in de Blauwdruk nog veel vragen op. Enkele vragen en opmerkingen daarvan willen we hier alvast noemen:

- Er is geen onderzoek gedaan naar de potentiële markt voor de API, noch naar de behoefte aan de API. Dit leidt op dit moment tot de vraag of er niet het risico bestaat dat een complexe ‘boom wordt opgetuigd’, waarvan achteraf geconstateerd moet worden dat deze tot niets of tot ongewenste gedragseffecten heeft geleid.
- Een andere vraag die leeft bij de MHP is of de voorstellen uit de Blauwdruk voldoende waarborgen bieden dat de huidige fiscale behandeling van pensioenregelingen ook in de toekomst gehandhaafd kan blijven. Dit mede gelet op de Europese dimensie en de mogelijkheid om een API met een winstdoelstelling op te richten.
- In de Blauwdruk wordt aangegeven dat er verzwaarde governance-eisen van toepassing zullen zijn op de bestuurders van een API. Wat deze verzwaarde eisen zullen zijn, wordt niet nader gespecificeerd en vraagt om een toelichting.

¹ Zie <http://www.statistics.dnb.nl/financieele-instellingen/pensioenfondsen/register/index.jsp>

- De vraag kan gesteld worden op welke wijze de governance van een 'for profit'-API, waarin tevens contracten zijn opgenomen waarbij het risico explicieter bij de deelnemer komt te liggen, moet worden vormgegeven en of een 'for profit'-API wel wenselijk en in het belang van pensioendeelnemers is. Dit vereist een nadere analyse.
- De Blauwdruk roept bij de MHP vragen op ten aanzien van het toezicht. Zijn onze toezichthouders wel in staat en voldoende ingericht om toezicht te houden op verschillende regelingen afkomstig uit landen met verschillende sociale wet- en regelgeving? Wat betekent dit (indirect) voor het niveau van onze wet- en regelgeving en tot hoever strekt het toezicht zich?
- De MHP vraagt zich verder af of met de voorstellen een voorschot wordt genomen om verzekeraars in staat te stellen het 'zachte contract' op een indirecte wijze uit te voeren door een API op te richten.
- De MHP acht het wenselijk dat er bij de eventuele totstandkoming van de API ook nader onderzoek gaat worden gedaan naar verschillende vormen van ringfencing en het zoeken naar facultatieve mogelijkheden van ringfencing daar waar er sprake is van een win-winsituatie voor alle belanghebbenden². Hierbij zouden wij ook graag aandacht willen hebben voor de verschillende riskappetite van verschillende doelgroepen. Dit in het bijzonder bij zeer vergrijsde fondsen.
- De API mag onder geen beding de verplichtstelling onder druk zetten indien er in de toekomst wordt besloten de reikwijdte van de API uit te breiden naar bijvoorbeeld niet verplichte BPF-en en verplichte BPF-en. De verplichtstelling dient gehandhaafd te blijven.
- Bij de totstandkoming van de API dient de deelnemer centraal te staan en mag geen hinder ondervinden van de mogelijke 'for profit'-vormgeving van de API. De partij die de negatieve risico's draagt dient immers ook de positieve risico's te ontvangen.
- De MHP acht het niet wenselijk dat er bij de keuze voor een bestuursvorm bestuursmodellen worden uitgesloten. Tevens het omgekeerd gemengd bestuursmodel dient mogelijk te zijn.

Kortom, de MHP wil de mogelijkheid van de API verder uitzoeken en uitwerken, maar acht het op dit moment niet gewenst hier prioriteit aan te geven. Sociale partners, pensioenfondsen en uitvoerders hebben de komende twee jaar veel werk te verzetten en de MHP pleit er voor eerst hier alle tijd en energie in te stoppen, alvorens te komen met een uitgewerkt voorstel om de API mogelijk te maken. In de tussentijd kan op eenvoudige wijze tegemoet gekomen worden aan de behoefte bij veelal kleinere pensioenfondsen om de regels rondom de multi-opf aan te passen. De definitieve stap naar de API vergt eerst meer onderzoek en uitwerking en kan pas goed worden opgepakt op het moment dat het blijkt dat de API een daadwerkelijke meerwaarde heeft en er meer zicht bestaat op de definitieve vormgeving van de Pensioenwet en het nieuwe FTK.

Met vriendelijke groet,

Nic van Holstein
MHP-bestuurder

² Belanghebbenden zijn de deelnemers, gewezen deelnemers, andere aanspraakgerechtigden, de pensioengerechtigden en de werkgever(s)

